Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 520198

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82970/197

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Heerde	Heerde	Gelderland

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Heerde	B			2773

*Omschrijving***

Omschrijving

Ned. Hervormde KERK, bestaande uit de laat-gotische TOREN, het SCHIP uit 1923 en het KOOR, vermoedelijk uit de eerste helft van de 15e eeuw. De rijzige toren heeft drie geledingen, een vierkant grondplan, en wordt bekroond door een achtzijdige ingesnoerde naaldspits uit 1907. De sokkel is opgetrokken in baksteen, voor het overige is tufsteen toegepast. In 1869 werd de toren voorzien van een detaillering van boognissen en friezen in neoromaanse trant. Om de spits een neogotische balustrade. Op de derde geleding is een mechanisch torenuurwerk van L.W.F. Volcke te 's-Gravenhage, uit het laatste kwart van de 19e eeuw aangebracht.

Het SCHIP is als centraalbouw ontworpen door de Amersfoortse architect J. of W. Pothoven in 1923, Het kerkschip heeft een plattegrond in de vorm van een Grieks kruis en wordt gedekt door leien in Maasdekking. De haaks op elkaar geplaatste zadeldaken bezitten gelijke nokhoogten. De gevels (Vlaams verband) zijn in gele baksteen opgetrokken. Het in hetzelfde metselverband uitgevoerde, door een rollaag afgesloten omlopende trasraam, is door drie verdiepte metsellagen in drieën verdeeld. Het kerkschip bezit symmetrisch ingedeelde gevels. De even hoge als brede, als dwarsarmen op te vatten gevels met doorgetrokken dakschilden, zijn aan elkaar identiek. Van de oostelijke en westelijke eindgevel kan dat in grote mate eveneens worden gezegd, zij het dat deze door respectievelijk het koor en de toren worden begrensd. Onder alle deklijsten van de vier eindgevels vlechtingen in rode baksteen. De hoeken van de gevels zijn tot steunberen uitgebouwd die naadloos aansluiten op het metselverband van de voorgevel. Deze ondersteunen onder meer de brede van klossen voorziene, bakgoten die alleen in de hoeken waar de haaks op elkaar geplaatste zadeldaken elkaar raken voorkomen. De toegangsportalen die de toren flankeren zijn eveneens met bakgoten uitgerust.

* *Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
** *Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 28 march 2024

De door de puntgevel bepaalde NOORDZIJDE bezit boven het reeds genoemde trasraam in het midden een paraboolvormig venster met glas in lood ingevuld. De schenkels van de uit een dubbele rollaag bestaande boog worden door een zwart geteerde uitgemetselde baksteen sierlijst begeleid. Deze sierlijst heeft zijn basis boven de hardstenen lekdorpel op een ijzeren band die voor het venster loopt. Op de hoeken van de gevel, die wordt gevormd door een aansluitende steunbeer met twee betonnen afzaten, wordt dit venstertype gekoppeld, herhaald. Het middelste venster van de vijf hierboven geplaatste lancetvensters wordt aan weerszijden door twee in hoogte opklimmende vensters geflankeerd. De op een gezamenlijke lekdorpel rustende vensters, worden door een gemetselde montant en een hardstenen spruitstuk, dat in een vorktracering uitmondt, gedeeld en vormen een variant op het hiervoor genoemde raamtype. Onder de kruin van de puntgevel komt een lichtspleet voor met hardstenen lekdorpel. Onder de deklijst van de door een dekstuk bekroonde topgevel komen vlechtingen in rode baksteen voor. In de oostelijke en westelijke gevel van deze dwarsarm komt een toegang met bordes voor. Het kozijn dat de dubbele geteerde paneeldeur omvat, rust op een hardstenen dorpel en is voorzien van dito neuten. Het deurkozijn wordt door een streklaag afgesloten. De smalle gevel van het kerkschip die door een steunbeer in de binnenhoek van de haaks geplaatste noordmuur die grenst aan de toren, bevat een glas in lood venster van het type zoals dat voorkomt in de eindgevel hiervoor besproken boven het trasraam.

Het OOSTEINDE grenst aan het smallere en lagere gotische koor. Ter linker- en rechterzijde bevindt zich tussen een steunbeer van het koor en die haaks op de hoek van de gevel, een lancetvenster van het type zoals dat voorkomt in de noordzijde. Ter weerszijden van het uitgemetselde rookkanaal in het midden van de gevel komt een lichtspleet voor.

De ZUIDZIJDE is identiek aan de noordzijde.

De WESTZIJDE die voor het grootste deel in beslag wordt genomen door de toren bezit links en rechts een met een tentdak (leien in maasdekking) gedekte uitbouw die als toegangsportaal dienst doet. In de westzijde bevindt zich een gekoppeld paraboolvormig venster van het type zoals dat voorkomt in de dwarsarmen boven het trasraam. De zuid- en noordzijde bevatten dubbele paneeldeuren zoals die ook reeds zijn beschreven.

In het INTERIEUR valt met name de houten kapconstructie van de deels ziende kap op, die in tegenstelling tot de eerste indruk, niet een gewelf draagt maar in feite een vlakke houten zoldering ondersteunt. De ruimte tussen de boogschenkels en de vlakke zoldering wordt door vakwerk opgevuld. In het kerkschip zijn de oorspronkelijke vurenhouten lambrisering en het bankenplan bewaard op zijn originele plaats gebleven. Fraaie onderdelen vormen de van houtsnijwerk voorziene oude preekstoel, geplaatst tegen een achterwand en onder een klankbord uit de bouwtijd van het schip. Boven die achterwand, in de scheidingsmuur met het koor, een groot spitsboogvormig venster, voorzien van glas-in-lood. Verder zijn onder meer van belang de kroonluchters en de orgelkas, gebouwd in 1843-1845, in een neobarokke kas waarop beelden. Hierin een van oorsprong tweeklaviers orgel, in 1845 gemaakt door J. Holtgrave. Bij de restauratie in 1964 werd het orgel voorzien van een onderkas, een rugwerkkas, en ter weerszijden van de hoofdkas twee pedaaltorens. Deze door de firma Reil toegevoegde elementen vallen buiten de bescherming.

Het gotische KOOR heeft een vijfzijdige sluiting met steunberen en hoge spitsboogvensters en is gedekt met leien in rijndekking. Het interieur is met kruisribgewelven overkluisd. Er zijn contemporaine muur- en gewelfschilderingen aanwezig.

Waardering

KERK, bestaande uit een middeleeuwse toren en koor, met een schip gebouwd in 1923 door J. of W. Pothoven uit Amersfoort.

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 28 march 2024

-Van architectuurhistorische waarde vanwege de esthetische kwaliteiten in in- en exterieur zoals gave verhoudingen tussen de onderdelen en rijke detailleringen van het kerkschip in de stijl van de Amsterdamse school, in harmonie met de karakteristieke detailleringen van toren en koor, waaronder contemporaine muur- en gewelfschilderingen.

-Van stedenbouwkundige waarde vanwege haar ligging aan de zuidzijde van het kerkplein. De kerk vormt door haar afmetingen en bijzondere silhouet een karakteristiek beeld in de dorpskern van Heerde.

-Van cultuurhistorische waarde vanwege zijn bestemming welke is verbonden met een religieuze ontwikkeling vanuit het oorspronkelijke gebruik als kerk reeds vóór de Hervorming en de moderne inpassing ten behoeve van de Nederlandse Hervormde Gemeente.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk